

## ZNAČAJ

Uz tematsku vrijednost - glede Podunavlja kao geografskog područja Hrvatske mnogostrukog značaja – i činjenicu kako izložba donosi neke raritetne i nikad prije izlagane karte, treba istaknuti kako je Generallandesarchiv Karlsruhe mjesto u kojem se čuvaju najstariji moderni planovi hrvatskih gradova, napravljeni od strane vojnih inženjera oko 1688. godine, a to su Osijek, Vukovar i Ilok. Istodobno, ovo je vrijeme epohalne promjene u kartografiji kada se planovi izrađuju u mjerilu, na geodetskoj tj. matematičkoj osnovi te su rezultati objektivni, a ne umjetnički prikazi gradova. S obzirom na slabu razvijenost vojne kartografije i vojno-inženjerske struke u habsburškoj vojsci tijekom Velikog bečkog rata ne treba čuditi kako su autori prvih planova npr. Osijeka i Vukovara francuski inženjeri u službi Monarhije. Ovaj veliki kulturni i tehnički napredak za cijelu Monarhiju jedan je od glavnih podsadržaja ilustriranih na izložbi. Vremenski okvir je također vrlo važan jer predstavlja prijelomno razdoblje u povijesti Slavonije i Srijema kada dolazi do oslobođenja od osmanske vlasti, refeudalizacije, izgradnje tvrđava i gradova, nove mreže naselja i promjena u agrarnom pejzažu do te mjere da je ondašnja slika prostora u konturama sačuvana i prepoznatljiva do danas. (Ante Grubišić)

Izložba je realizirana uz potporu:

Gostovanje u Hrvatskoj je omogućeno uz potporu:

**L-BANK**  
Staatsbank für Baden-Württemberg



Baden-Württemberg

MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Republika  
Hrvatska  
Ministarstvo  
kulture  
i medija  
Republic  
of Croatia  
Ministry  
of Culture  
and Media



## IZLOŽBA

Izložba je zajednički projekt Državnog arhiva Baden-Württemberga i Instituta za podunavsku švapsku povijest i regionalnu znanost u Tübingenu, uz potporu L-Bank, državne banke za Baden-Württemberg i Ministarstva za znanost, istraživanje i umjetnost Baden - Würtemberga.

## IZLOŽBA

# TEKUĆI PROSTORI

Karte dunavskog prostora  
1650.-1800.

TEKUĆI PROSTORI

KARTE DUNAVSKOG PROSTORA 1650.-1800.

FLIESENDE RÄUME

KARTEN DES DONAURAUMS 1650-1800

Koordinator izložbe u Muzeju Slavonije: Ante Grubišić  
Oblikovanje: [www.raumeinsichten.de](http://www.raumeinsichten.de) / prilagodba i prijevod za izložbu u Muzeju Slavonije: Denis Detling  
Nakladnik Muzej Slavonije  
Za nakladnika: Zdenka Predrijevac  
Osijek, 2024.

**Muzej Slavonije**  
**Trg Sv. Trojstva 6**  
**31000 Osijek**

**Informacije**  
Telefon: 031/250-731  
E-Mail: [mso@mso.hr](mailto:mso@mso.hr)  
[www.mso.hr](http://www.mso.hr)

**Radno vrijeme**  
Utorak - subota 10.00 - 18.00 sati  
Ponedjeljkom, nedjeljom i blagdanom  
Muzej je zatvoren za posjetitelje.



**Baden-Württemberg**  
Institut für donauschwäbische  
Geschichte und Landeskunde



**Landesarchiv  
Baden-Württemberg**  
Generallandesarchiv  
Karlsruhe

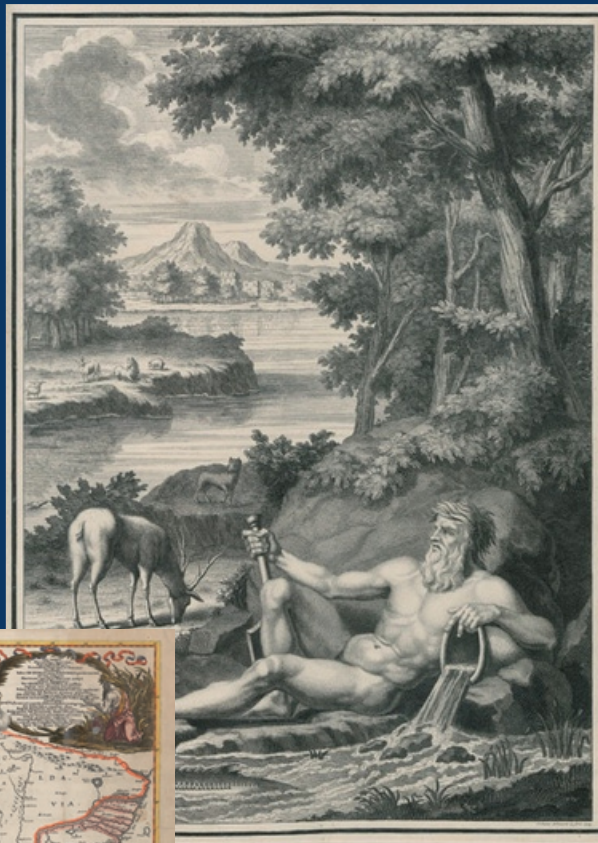


**Muzej Slavonije**  
Museum of Slavonia



Tek s "lijepim plavim Dunavom", valcerom Johanna Straussa povezuje europski krajolik čija su središta Beč i Budimpešta ujedno činila središta Habsburškog carstva. No, to nije uvijek bilo tako: Tek su tijekom vojnih sukoba s Osmanlijama u 18. stoljeću veliki dijelovi jugoistočne Europe osvojeni za cara. Markgrof Ludwig Wilhelm od Baden-Badena, vrhovni zapovjednik vojske, stekao je vojnu slavu kao „Türkenlouis“.

No, tek su djela kartografa donijela sliku nepoznatih krajolika i stvorila nove regije. Dunav je bio povezujući element koji je osvojena područja u ratovima s Osmanlijama povezao u jedinstveni europski prostor: od izvora rijeke kod Donaueschingena do ušća u Crno more.



Bog rijeke „Danubius“, 1741 IdGL, Tübingen



Dunav od izvora do ušća (1683.)  
Badische Landesbibliothek, Karlsruhe

Na suptilan su način, novonastale karte Dunava legitimirale vladarske pretenzije i kulturne ovisnosti. Slika neprijatelja „poganog i barbarskog Turčina“ brzo se proširila i na taj način. Nije bila zanemariva ni „moć kartografa“ koja je osmislila dunavski prostor.

Igraće karte, oko 1710.  
Privatna zbirka Dr. Ovidiu Șandora, Temišvar



Izložba prikazuje razvoj kartografije dunavskog područja od 1650. do 1800. godine na temelju 70 vrijednih eksponata, koji su prvi put izloženi. Temelj prezentacije čini opsežna zbirka karata i planova koju su badenski markgrofovi izradili u vojne svrhe. Eksponati iz zbirke Instituta za podunavsku švapsku povijest i regionalnu znanost u Tübingenu, kao i privatnih donatora, obogaćuju ovu jedinstvenu izložbu.



Lov jesetre na Dunavu kod Komárna, nakon 1738. Privatna zbirka Dr. Ovidiu Șandora, Temišvar

Nakon otvaranja u Karlsruheu, međunarodna je putujuća izložba posjetila brojne gradove dunavskog područja u Austriji, Mađarskoj, Rumunjskoj, a sada je i u Hrvatskoj. Izložba poziva na putovanje u često „nepoznatu“ Europu te postavlja pitanje što danas smatramo Europom i s kojim slikama povezuje pojedine regije u ovom „zajedničkom domu“.